

Programma 1 Bestuur en veiligheid

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Beleidsdoelstellingen realiseren vraagt om slagvaardig bestuurlijk handelen en samenwerking. In 2025 richten we de werkplaats voor openbaar bestuur Brabant op, om kennisdeling en uitwisseling van goede ervaringen te bevorderen. Goed openbaar bestuur doet recht aan de democratie. De provincie biedt ruimte aan de samenleving en nodigt partners uit om mee te denken en met goede plannen voor Brabant te komen.

We werken aan de Brabantse aanpak jongerenparticipatie om hun betrokkenheid bij provinciaal beleid te vergroten. De provincie houdt toezicht op de rechtmatige uitvoering van taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen, op vier gebieden: archief- en informatiebeheer, financieel toezicht, huisvesting vergunninghouders en omgevingsrecht. Integriteit is essentieel voor de overheid, die ook weerbaar moet zijn en structureel tegendruk moet bieden aan ondermijnende criminaliteit. De provincie draagt bij aan weerbare Brabantse overheden en schenkt aandacht aan de Brabantse norm weerbare overheid.

Slagvaardig bestuur

Vanaf 11 februari 2025 is de subsidieregeling Slagvaardig Bestuur in werking getreden. Gemeenten kunnen van deze regeling gebruik maken om een onderzoek naar hun bestuurskracht te doen. De Werkplaats openbaar bestuur Brabant wordt in samenwerking met stakeholders opgericht. De lancering van dit initiatief, dat professionals in het openbaar bestuur verbindt om elkaar te ontmoeten en kennis te delen, staat gepland voor april/mei 2025. De eerste bijeenkomsten worden voor de zomer georganiseerd, met thema's zoals regionale samenwerking en financieel toezicht.

Democratisch bestuur

Het traject voor de nieuwe provinciale participatieverordening is van start gegaan. Ondertussen werken we aan het betrekken van inwoners op basis van ons nieuwe participatiebeleid, bijvoorbeeld rondom de Energievisie en de Aanpak Landelijk Gebied. We zetten een online participatieplatform op, waar alle lopende en afgeronde participatietrajecten te vinden zijn. Dat platform gaat medio 2025 live. Samen met alle Brabantse gemeenten en waterschappen zijn we het Brabants participatienetwerk gestart, waarin we kennis en ervaring uitwisselen en samenwerking bevorderen. Tegelijkertijd werken we aan de implementatie van het nieuwe provinciale participatiebeleid binnen onze organisatie.

Rechtmatig bestuur

Gemeenten ervaren aanhoudende financiële onzekerheid vanuit het Rijk, met het ravijnjaar 2026 dat steeds dichterbij komt. Dit maakt het voor gemeenten moeilijk om een sluitende begroting voor 2026 op te stellen. Dit voorjaar gaan Rijk en gemeenten in gesprek over de balans tussen taken en middelen. De huisvesting van vergunninghouders staat onder druk. De verwachting is dat het voor veel gemeenten een uitdaging blijft om de taakstelling te realiseren. De provincie blijft nauw contact houden met gemeenten, biedt ondersteuning waar nodig en organiseert in het derde kwartaal een kennisbijeenkomst om samen met gemeenten in te spelen op actuele knelpunten en behoeften.

Veilig en weerbaar bestuur

Op 22 januari is samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG) het symposium "Weerbare overheid; weerbaar in woelige tijden" gehouden. Burgemeesters, gemeentesecretarissen, wetenschappers, Rijksrecherche, RIEC's en andere inhoudsdeskundigen hebben gezamenlijk teruggekeken op 2,5 jaar Brabantse norm weerbaarheid in de praktijk. Veel Brabantse gemeenten zijn actief bezig met de versterking van hun weerbaarheid. Dit jaar wordt de Brabantse norm geactualiseerd. Aan het beleid voor vitale vakantieparken wordt bestendig verder gewerkt. In dit kader hebben de gezamenlijke provincies zich uitgesproken tegen de aankondiging van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening om

permanente bewoning van vakantieparken overal en onvoorwaardelijk mogelijk te willen maken. In de Risk Factory Midden-West-Brabant (Geertruidenberg) wordt momenteel gewerkt aan de realisatie van extra scenario's, speciaal voor senioren. Verwachting is dat dit na de zomervakantie in gebruik wordt genomen. De Veiligheidsregio Brabant-Noord is een verkenning gestart naar de mogelijkheden voor een Risk Factory in die regio.

De Subsidieregeling opruimen drugsafval is verlengd tot 1 januari 2026. Naast de hiervoor al beschikbare € 1 mln. voor de gezamenlijke provincies stelt het ministerie van Justitie en Veiligheid nog eens € 0,5 mln. extra beschikbaar. Ongeveer een derde deel van deze bedragen komt ten goede aan gedupeerde Brabantse grondeigenaren.

Na een geslaagde wervingsprocedure zal aan de bijzondere leerstoel Artificial Intelligence, Datascience en Oermijning bij het JADS een nieuwe hoogleraar starten per 1 april 2025.

Gezondheid

Gezondheid is een integraal en onlosmakelijk onderdeel van ons werk. Samen met andere programma's zetten we stappen om bij te dragen aan een gezonder Brabant. Het recent ontwikkelde Brabantse Model Positieve Gezondheid biedt hiervoor een belangrijk handvat. Ook de samenwerking met gemeenten is dit jaar verder versterkt, onder andere tijdens twee bijeenkomsten waarin gezamenlijke ambities en acties centraal stonden. Naast het werken aan een structureel gezonde leefomgeving, geven we aandacht aan actuele gezondheidsvraagstukken. Zo zijn er schriftelijke vragen gesteld en een motie ingediend naar aanleiding van de resultaten uit het Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO-III) onderzoek van het RIVM. Dit onderzoek toont al elf jaar op rij een consistent en aantoonbaar verband tussen het wonen nabij een geitenhouderij en een verhoogd risico op longontsteking. Samen met het rijk en gemeenten verkennen we beleidsopties om de volksgezondheid op dit punt verder te beschermen.

Brede welvaart

Het jaar begint goed met de toekenning van de een regiodeal van € 25 mln. aan regio Noord Oost Brabant. Dit is een mooie manier om samen met de regio onze provinciale doelen in de regio te realiseren of een extra impuls te geven. Daarnaast wordt er hard gewerkt aan de 2e monitor (ervaren) brede welvaart. Vanaf dit jaar bevat deze niet alleen ervaringscijfers, maar ook kwantitatieve en regionale cijfers. Dit jaar is er binnen de monitor speciale aandacht voor het onderdeel jongeren en gezondheid. Ter beantwoording van moties 'versterking kleine kernen en dorpen' en 'investeren in dorpen en steden' is er een onderzoek uitgevoerd naar het versterken van de leefbaarheid in kleine kernen. Deze is via een statenmededeling aan uw Staten toegezonden.

De Brabantse overheden dragen efficiënt en effectief bij aan de aanpak van maatschappelijke vraagstukken (slagvaardig bestuur)

Indicatoren:

Het percentage inwoners dat tevreden is over de slagvaardigheid van de overheid (provincie, gemeenten, waterschappen).

Wat gaan we daarvoor doen?

We organiseren minimaal vier keer per jaar een bijeenkomst vanuit de Werkplaats openbaar bestuur Brabant

Ieder jaar organiseren we tenminste 8 regionale omgevingsdagen samen met de regio's

We versterken het democratisch systeem in Brabant door de samenleving eerder en beter bij ons werk te betrekken. We bieden actief ondersteuning aan initiatieven die bijdragen aan onze ambities en versterken bestaande democratische instrumenten

Indicatoren:

- Het percentage inwoners dat tevreden is over het functioneren van de democratie (provincie, gemeenten, waterschappen)
- Het opkomstpercentage in Noord-Brabant bij verkiezingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Het Brabants participatieportaal is uiterlijk in 2025 in gebruik

We voeren minimaal 1 generatietoets per jaar uit

We organiseren 1 jongerentop per jaar

Het interbestuurlijk toezicht zoals de provincie Noord-Brabant dit uitvoert, draagt bij aan een bestendig en veilig Brabant met een sterk openbaar bestuur. Een bestuur waarop de mensen kunnen vertrouwen (rechtmatig bestuur)

Indicatoren:

- Er staat geen enkele gemeente onder preventief financieel toezicht
- Geen enkele gemeente wordt als 'voldoet niet' beoordeeld op het toezichtgebied Huisvesting vergunninghouders
- Geen enkele lokale overheid wordt als 'voldoet niet' beoordeeld op het toezichtgebied Informatie- en archiefbeheer
- Geen enkele lokale overheid wordt als 'voldoet niet' beoordeeld op het toezichtgebied Omgevingsrecht

Alle Brabantse gemeenten hebben voor begrotingsjaar 2025 een sluitende begroting. De meerjarenramingen laten vanwege het ravijnjaar 2026 een verslechtering zien. Dit zorgt ervoor dat gemeenten veel moeite moeten doen voor om 2026 een sluitende begroting te presenteren. Bij huisvesting vergunninghouders laat de vorige toezichtronde een verslechtering zien. Gezien de beperkte

woningvoorraad en onduidelijkheid over toekomstige wetgeving is het behalen van de taakstelling voor veel gemeenten onzeker.

Wat gaan we daarvoor doen?

Alle Brabantse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen ontvangen jaarlijks een beoordeling

We organiseren jaarlijks minimaal 1 themaonderzoek en 3 kennisbijeenkomsten

We dragen actief bij aan oplossingen ter vergroting van de bestuurlijke en maatschappelijke weerbaarheid in de strijd tegen de ondermijnende criminaliteit (veilig en weerbaar bestuur).

Indicatoren:

Het percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de overheid wordt bestuurd (provincie, gemeenten, waterschappen)

Wat gaan we daarvoor doen?

We organiseren jaarlijks minimaal 8 workshops ‘Samen weerbaar’ voor nieuwe medewerkers

We organiseren jaarlijks minimaal 6 bijeenkomsten over het vitaliseren van vakantieparken

Het aantal bezoekers van de Risk Factory ligt aan het einde van de bestuursperiode op minimaal 7.500

Minimaal 80% van de Brabantse gemeenten noemt ondermijning als speerpunt in haar gemeentelijk veiligheidsbeleid

Verbeteren van de ervaren gezondheid van Brabanders

Indicatoren:

De Levensverwachting in Goed Ervaren Gezondheid (LGEG) is verhoogd met drie jaar tegen 2030.

Wat gaan we daarvoor doen?

Jaarlijks een interne en drie externe bijeenkomsten organiseren om samenwerkingsmogelijkheden te identificeren en te benutten

Bijdragen aan de transitie van Zorg naar Positieve Gezondheid

Indicatoren:

Ieder provinciaal begrotingsprogramma voert in de periode 2024-2027 minstens een project uit dat positieve gezondheid en preventie bevordert.

Wat gaan we daarvoor doen?

Elk begrotingsprogramma neemt minimaal een gezondheidsindicator op in de jaarlijkse begroting

Integreren van gezondheid in provinciale programma's en beleid

Indicatoren:

Provinciale programma's bevorderen de ervaren gezondheid en voorkomen negatieve gezondheidseffecten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het Dashboard Gezondheid up-to-date houden om de actuele voortgang in gezondheidsdoelstellingen van de begrotingsprogramma's te laten zien

Brede welvaart stevig op de agenda en samen met partners betekenis geven

Indicatoren:

- In 2025 zijn ten minste drie regio's als partner aangesloten bij de Academische Werkplaats.
- In 2025, 2026 en 2027 organiseren we jaarlijks één themabijeenkomst besturen op brede welvaart voor Brabantse bestuurders
- In 2025, 2026 en 2027 organiseren we jaarlijks vier themabijeenkomsten voor het praktijknetwerk brede welvaart

Wat gaan we daarvoor doen?

We versterken de regionale kennisinfrastructuur brede welvaart

d

Brede welvaart als denk- en doekader integreren in al ons beleid

Indicatoren:

- In 2025 formuleren we onze eigen brede welvaartsaanpak waarin we de belangrijkste elementen en aandachtspunten definiëren om met brede welvaart aan de slag te gaan in de beleidspraktijk.
- In 2025 ontwikkelen we onze Brabantse Monitor Brede Welvaart. Een monitor die gericht is op het vergroten van het inzicht in brede welvaart per regio (deze wordt jaarlijks 2026, 2027 geactualiseerd in een midterm-review)

Wat gaan we daarvoor doen?

We vergroten het inzicht in brede welvaart per regio door de ontwikkeling van een Brabantse Monitor Brede Welvaart

We bepalen streef en drempelwaarden om prioritering aan te brengen in de thema's van brede welvaart, hetgeen we nastreven in termen van doelstellingen en grenzen waar we niet onder willen komen.

We vergroten het inzicht in verwachte neveneffecten van beleid door vooraf in kaart te brengen wat de verwachte gevolgen zijn van beleid en hoe het bijdraagt aan het versterken van brede welvaart voor alle Brabanders

We zetten brede welvaart als leidraad voor het voeren van het juiste gesprek door als provincie op allerlei manieren zowel intern als extern in gesprek te zijn en blijven over gewenste effecten van beleid

We investeren in concrete brede welvaartsuitdagingen en projecten

Indicatoren:

- In 2025 leveren we in het kader van de moties M101b-2023 'Versterk de leefbaarheid in kleine kernen' en M38-2024 'Investeren in steden en dorpen een inventarisatie van het huidige voorzieningenniveau in kleine kernen.

- In 2025 verkennen we of de tweede ronde BOF ondergebracht kan worden bij de BOM (indien verkenning succesvol krijgt dit vervolg in 2026 (oprichting) en 2027 (uitvoering))
- In 2025, 2026 en 2027 werkt team brede welvaart in drie cross-over projecten mee in het leren toepassen van brede welvaart in de beleidspraktijk

Wat gaan we daarvoor doen?

We definiëren cross-over projecten door samen te werken met programma's aan het leren toepassen van brede welvaart in de beleidspraktijk

We zetten onze kennis, expertise en ons netwerk in om regio's te sterken in hun aanvraag bij het Rijk – als het gaat om regiodeals en om tot een integrale stimulering van brede welvaart te komen die aansluit bij de provinciale ambities

We leveren een onderzoek op met verbeterpunten wat betreft investeringen in maatschappelijke voorzieningen kleinen kernen

We verkennen een tweede ronde van het Brabant Outcomes Fund

We investeren in regionale projecten met brede samenhang

Ontwikkelingen en onzekerheden

- Huisvesting vergunninghouders:
 - Landelijke politieke koerswijziging: Het voorgenomen verbod op voorrang voor vergunninghouders bij sociale huur brengt grote gevolgen voor de huidige taakstellingssystematiek. Dit kan leiden tot stagnatie van de huisvesting van vergunninghouders.
 - Aanpassing Huisvestingswet 2014: Als deze wet gewijzigd wordt conform de kabinetsplannen, dreigt een juridische en praktische onmogelijkheid om de taakstelling zoals deze nu is ingericht nog uit te voeren.
 - Taakstellingen 2025: Door de onzekerheden op landelijk niveau is nog onduidelijk hoe hoog de taakstellingen voor de tweede helft van het jaar uitvallen en of deze haalbaar zijn binnen de huidige context.
- Financieel toezicht:

- Aanhoudende onduidelijkheid over de financiële effecten van het ravijnjaar 2026 op de gemeentelijke begrotingen. Vanaf 2026 presenteert een groot deel van de Brabantse gemeenten in de meerjarenbegroting tekorten. Oorzaak hiervan is de daling van het gemeentefonds vanaf 2026, het ravijnjaar, vanwege de herijking van het gemeentefonds. Daarnaast is er onzekerheid over de financiering van jeugdzorg. Dit kan invloed hebben op de uitvoering en intensiteit van financieel toezicht op de begroting 2026.

Financieel overzicht

Bedragen x € 1.000			
1. Bestuur en veiligheid	Begroting t/m wijz. 3	Wijziging 4	Begroting t/m wijz. 4
Lasten	27.046	197	27.242
Baten	2	-	2
Saldo baten en lasten	27.043 N	197 N	27.240 N